

SXEDIO.FR8

4.7.1950: Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΝΑΘΕΤΕΙ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΝΑ ΧΕΙΡΙΣΘΕΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΘΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΘΑ ΕΚΡΙΝΕ ΠΡΟΣΦΟΡΟΤΕΡΟ

Στις 4 Ιουλίου έγινε στη Βουλή των Ελλήνων μακρά συζήτηση για το Κυπριακό με την ευκαιρία της παράδοσης των τόμων του ενωτικού δημοψηφίσματος της 15ης Ιανουαρίου 1950 στον Πρόεδρο του Σώματος Δημήτρη Γόντικα από την Πρεσβεία της Εθναρχίας.

Από τη συζήτηση νικητής βγήκε τελικά ο Πρωθυπουργός Στρατηγός Νικόλαος Πλαστήρας και η γραμμή του όπως μη εγείρει το Κυπριακό στη Βρετανία αυτή την περίοδο γιατί η Βουλή, πέρα από ευχές και διαβεβαιώσεις δεν είχε καμιά εκτελεστική εξουσία κι επομένως τα χέρια του Πλαστήρα έμεναν ελεύθερα να κινηθεί όπως ήθελε μαζί με τους συμμάχους της Ελλάδας και ουσιαστικά να μη ενοχλήσει την Αγγλία.

Πριν από την έναρξη της συζήτησης διαβάστηκαν τόσο η δήλωση του Μητροπολίτη Κυπριανού κατά την παράδοση των Τόμων όσο και ο λόγος του Γόντικα κι έτσι αποτέλεσαν και μέρος των επίσημων πρακτικών.

Στη συνέχεια, ύστερα από μια διαλογική συζήτηση του Νικολάου Πλαστήρα με βουλευτές η Βουλή ενέκρινε ψήφισμα με το οποίο αναλάμβανε την ευθύνη να προωθήσει το Κυπριακό όπου έκρινε η ίδια αναγκαία, κι αυτό παρά την προσπάθεια που κατέβαλε ο Πλαστήρας να μείνει το θέμα στα χέρια της Κυβέρνησης η οποία να το χειρισθεί όπως ήθελε.

Τη συζήτηση είχε ζητήσει Κ. Τσαλδάρης αρχηγός του Λαϊκού Κόμματος και της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Αποσπάσματα από τα πρακτικά όπως μεταδόθηκαν από την Αθήνα (μεταγλώττιση) έχουν ως εξής:

Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ (Πρόεδρος Κυβέρνησης): Κύριοι βουλευτές, ο πόθος του Κυπριακού λαού είναι γνωστός

ανέκαθεν. Είναι πόθος ολόκληρου του ελληνισμού και οι λόγοι οι οποίοι ακούστηκαν από όλα τα κόμματα συγκινούν επίσης ολόκληρο τον ελληνικό λαό. Γνωρίζετε όμως ολοι, ότι οι στιγμές τις οποίες διερχόμαστε είναι τόσο ρευστές, ώστε όλα τα ζητήματα και μάλιστα ζητήματα μεγάλης εθνικής σημασίας, δεν νομίζω ότι μπορούν να έρχονται σε δημόσια συζήτηση. Θα παρακαλέσω τη Βουλή όπως αποδεχθεί και δώσει άδεια στην Κυβέρνηση να χειρισθεί το όλο ζήτημα όπως αυτή γνωρίζει. Εύχομαι όπως τα αποτελέσματα τα οποία θα επιτύχει η Κυβέρνηση ικανοποιούν τον πόθο του ελληνικού λαού και των αντιπροσώπων του.

Κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Δηλαδή καταλήγετε στο να εξουσιοδοτηθεί η Κυβέρνηση όπως χειρισθεί περαιτέρω το ζήτημα μετά τη συζήτηση που έγινε και την ανάληψη των τόμων από τον Πρόεδρο της Βουλής, καταλήγετε στο να αποδεχθείτε τη λύση, ότι η Βουλή εξουσιοδοτεί την Κυβέρνηση, για την περαιτέρω διαχείριση του ζητήματος. Θα μπορούσατε να αποδεχθείτε ίσως το άλλο, το οποίο πρότεινα εγώ, το να εξουσιοδοτήσει δηλαδή η Βουλή τον Πρόεδρο της όπως προβεί στις δέουσες ενέργειες, η δε Κυβέρνηση να παρακολουθήσει την υπόθεση από δικής της πλευράς.

Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ: Το ζήτημα της εξουσιοδότησης είναι άσχετο με το ζήτημα της ανάληψης των τόμων. Αποτείνομαι προς τη Βουλή για να δοθεί τέρμα στη συζήτηση του Κυπριακού και να ανατεθεί η διαχείριση του ζητήματος στην Κυβέρνηση.

Ν. ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Η Κυβέρνηση έχει από την αποστολή της την υποχρέωση να διαχειρίζεται όλα τα εθνικά ζητήματα. Νομίζω όμως ότι είναι δυνατό να γίνει δεκτή η πρόταση του Αρχηγού του Λαϊκού Κόμματος όπως παραπλεύρως προς την Κυβέρνηση εξουσιοδοτήσουμε τον κ. Πρόεδρο της Βουλής όπως προβεί σε ενέργειες προς την Αγγλική Βουλή.

Κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Αν μετά τη διευκρίνηση του Μπακόπουλου είμαστε σύμφωνοι, θα πρέπει να ληφθεί μια απόφαση με την οποία να εξουσιοδοτείται το

Προεδρείο της Βολής για τις περαιτέρω ενέργειες. Θα παρακαλούσα τους κ. συναδέλφους, οποιοίσι είχαν την πρωτοβουλία της διακήρυξης όπως συντάξουν ένα σχέδιο απόφασης με το οποίο θα ανατίθεται στον κ. Πρόεδρο της Βουλής η περαιτέρω διαχείριση του θέματος.

Θ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Είπεν ο κ. Πρόεδρος της Κυβέρνησης, αν αντιλήφθηκα καλά, να εμπιστευθούμε περαιτέρω το ζήτημα στην Κυβέρνηση. Δεν γεννάται αμφιβολία ότι αυτό πράττουμε, αλλά η Κυβέρνηση πρέπει να αλλάξει μεθόδους σχετικά. Αλλά παράλληλα προς αυτό κ. Πρόεδρε, η Ελληνική Βουλή θα μπορούσε να εκφράσει την επιθυμία της προς την αγγλική Βουλή όπως αυτή ενώσει τις προσπάθειες της προς την εργατική Κυβέρνηση να να επέλθει η Ένωση.

Πιστεύω ότι δεν θα έχει σ' αυτό αντίρρηση ο κ. Πρόεδρος της Κυβέρνησης. Επομένως θα πρέπει να διατυπωθεί σχετικό ψήφισμα, το οποίο να εγκριθεί από την εθνική αντιπροσωπεία και θα σταλεί στη βρετανική Βουλή, η οποία δεν μπορεί παρά να εκτιμήσει δεόντως την ομόθυμη αυτή θέληση του ελληνικού λαού. Άλλως πηγαίνουν περίπατο όλες οι ωραίες αρχές περί αυτοδιάθεσης των λαών κλπ για τις οποίες πολεμήσαμε στο πλευρό των συμμάχων μας. Τότε τα συνθήματα αυτά τί ήσαν; Απατηλά; Η Κυβέρνηση αυτή τη στιγμή λαμβάνει νέαν υποχρέωση απέναντι στη Βουλή ότι με γοργό ρυθμό θα επιδιώξει την άμεση Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ: Η Κυβέρνηση δεν ανέλαβε νέα υποχρέωση, αλλά εκείνην την οποία είχε πάντοτε στη διαχείριση των εξωτερικών ζητημάτων. Το ζήτημα το οποίο δημιουργήθηκε από το δημοψήφισμα του Κυπριακού λαού είναι άσχετο. Η Κυβέρνηση έχει την εξωτερική πολιτική, την οποία χειρίζεται η ίδια και δεν είναι δυνατό να γίνεται συζήτηση δημόσια διότι χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη διαχείριση των ζητημάτων αυτών.

Τελικά η Βουλή δεν αποδέχθηκε την ερμηνεία που έδινε ο Πρωθυπουργός και ενέκρινε την πιο κάτω

απόφαση:

"Η Βουλή των Ελλήνων αφού άκουσε τις προσφωνήσεις που ανταλλάγηκαν μεταξύ της Κυπριακής Αντιπροσωπείας και του Προέδρου της Βουλής, αναθέτει στον Πρόεδρο της Βουλής να χειρισθεί περαιτέρω το θέμα της γνωστοποίησης των πόθων του ελληνικού λαού στην εκφρασθείσα θέληση του λαού της Κύπρου, κατά τρόπο τον οποίο θα κρίνει προσφορότερο".

Η συζήτηση στη Βουλή των Ελλήνων αλλά και παραλαβή των τόμων του δημοψηφίσματος από τον Πρόεδρο της έδωσαν κάποιες ελπίδες στα μέλη της Πρεσβείας ότι τα πράγματα προχωρούσαν κατά κάποιον τρόπο στο σωστό δρόμο.

Έτσι η Πρεσβεία έφυγε από την Αθήνα και πήγε στην Τήνο για προσκύνημα και στη Σύρο και σαν ολοκλήρωσε τις επαφές και τις επισκέψεις της στις διάφορες κοινότητες έδωσε δημοσιογραφική διάσκεψη στις **18.7.1950** στην οποία αναφέρθηκε στη δράση της και στα μελλοντικά της σχέδια.

Η πρεσβεία ανήγγειλε ότι σύντομα θα αναχωρούσε για την Αγγλία και αν δεν ικανοποιηίτο εκεί θα προχωρούσε προς τα Ηνωμένα Έθνη όπως ήταν οι ρητές οδηγίες που είχε πάρει από την Εθναρχία.

Είπε ο Μητροπολίτης Κιτίου στη διάκριση που δόθηκε στο ξενοδοχείο "Μεγάλη Βρετανία" όπου διέμεναν τα μέλη της Πρεσβείας:

" Η Κυπριακή Πρεσβεία πρόκειται συντόμως να αναχωρήσει εξ Αθηνών μεταβαίνουσα εις Λονδίνον, ίνα αξιώση παρά της κρατούσης δυνάμεως σεβασμόν της θελήσεως του Κυπριακού Λαού, παραδίδουσα εις την Βρετανικήν Κυβέρνησιν και μίαν σειράν των περιεχόντων τα δελτία του δημοψηφίσματος τόμων. Εάν η αξίωσις αύτη του Κυπριακού λαού δεν ήθελε τύχη ικανοποιητικής απαντήσεως, η κυπριακή πρεσβεία θα μεταβή εκείθεν εις Αμερικήν διά να επικαλεσθή και την βοήθειαν του Λαού και τύπου της Μεγάλης φιλελευθέρας δημοκρατίας των Ηνωμένων Πολιτειών.

Εν η περιπτώσει αι ανωτέρω προσπάθειαι μας θ'

απέβαινον και πάλιν άκαρποι, είμεθα υποχρεωμένοι συμφώνως προς ρητήν εντολήν της Εθναρχίας της Κύπρου, να προσφύγωμεν εις τον ΟΗΕ, ενώπιον του οποίου και θα καταθέσωμεν την τρίτην σειράν των περιεχόντων τα δελτία του δημοψηφίσματος τόμων, ζητούντες όπως ο ανώτατος ούτος διεθνής Οργανισμός, ο μνημονεύων εις τον Καταστατικόν Χάρτην του το δικαίωμα Αυτοδιαθέσεως των Λαών, συστήση να γίνη σεβαστή η κατ' εφαρμογήν του δικαιώματος τούτου εκφρασθείσα θέλησις του Κυπριακού λαού.

Η Ένωσις της Κύπρου με την Ελλάδα επιβάλλεται:

Διά την ικανοποίησιν της δικαίας και ιεράς θελήσεως ενός αρχαιοτάτου, ιστορικού και πολιτισμένου ελληνικού λαού.

Διά την παγίωσιν της πατροπαράδοτου Ελληνοβρετανικής φιλίας.

Διά την κατοχύρωσιν της ειρήνης εις το νευραλγικόν τούτο σημείον της ανατολικής Λεκάνης της Μεσογείου και διά την διεύρυνσιν και ενίσχυσιν του μετώπου των φιλελευθέρων και δημοκρατικών λαών του κόσμου.

Η μη ικανοποίησις της δικαίας αξιώσεως του Κυπριακού λαού θα διειρήσει άσβεστον την εστίαν του ρωμαλέου τούτου ελληνικού πατριωτισμού και θα απετέλει σοβαράν αδυναμίαν εις τους κόλπους των φιλελευθέρων λαών.

Η Κυπριακή Πρεσβεία ευχαριστεί θερμώς τους αντιπροσώπους του ελληνικού και ξένου Τύπου διά το ζωηρόν ενδιαφέρον των υπέρ της υποθέσεως του αγωνιζομένου διά την ελευθερίαν του Κυπριακού λαού και ποιείται προς αυτούς έκκλησιν όπως συνεχίσουν αδιαπτώς την συμπάθειαν και υποστήριξιν των διά το δικαιότερον και καθαρώτερον εξ όλων των εκκρεμών διεθνών ζητημάτων.

Ο Μητροπολίτης Κυπριανός απάντησε στη συνέχεια στις ερωτήσεις των δημοσιογράφων και αναφέρθηκε στις αντιδράσεις των τούρκων της Κύπρου τα μέτρα που έπαιρνε η Αγγλία και στην οικονομική κατάσταση που θα διαμορφωνόταν στη νήσο μετά την Ένωση:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχει εις τας Ηνωμένας Πολιτείας επιτροπή διά την Ένωσιν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μάλιστα, υπάρχει. Και η Πανελλήνιος Συνομοσπονδία της Αμερικής άλλωστε, εργάζεται προς την κατεύθυνσιν ταύτην.

ΕΡ: Τα γεγονότα της Κορέας επηρέασαν την στάσιν των Ηνωμένων Πολιτειών έναντι του Κυπριακού;

ΑΠ: Εκ πρώτης όψεως μόνον τα γεγονότα ταύτα απετέλεσαν εμπόδιον. Πιστεύομεν όμως το αντίθετον. Η δημιουργηθείσα κατάστασις, τουναντίον θα υποβοηθή την λύσιν του Κυπριακού. Το γεγονός ότι ο ελεύθερος κόσμος και αι Ηνωμένοι Πολιτείες εξηγέρθησαν διά το δίκαιον των Νοτιοκορεατών και ο ΟΗΕ ετέθη εις κίνησιν μας παρέχει το ενδόσιμον να πιστεύωμεν ότι θα καταστήση περισσότερον αντιληπτόν το δίκαιον λαού πλέον πολιτισμένου από τους Κορεάτας, ως ο κυπριακός. Πιστεύομεν επίσης ότι η κατάστασις η οποία εδημιουργήθη εκ της αποφάσεως του Προέδρου Τρούμαν της 25ης Ιουνίου, διά το Κορεατικόν είναι προς την διευθέτησιν όλων των διασυμμαχικών διαφορών. Και το Κυπριακόν δημιουργεί ελληνοβρετανικήν διαφοράν ήτις, συμφώνως προς το νέον τούτο πνεύμα, δέον να διευθετηθή, Καθ' ην στιγμήν δε τα Ηνωμένα Έθνη, μάχονται με το αίμα των διά τη ελευθερίαν, πρέπει ν' αναγνισθούν επίσης, και μαλιστα χωρίς αίμα αυτήν την φοράν, διά τη απόδοσιν της ελευθερίας εις τον λαόν, πλέον άξιον αυτής ή οι Κορειάται.

ΕΡ: Διεπιστώθη μετά τα Κορεατικά δυσμενεστέρα στάσις των Ηνωμένων Πολιτειών έναντι του ζητήματος;

ΑΠ: Δεν γνωρίζομεν ποία είναι η στάσις της αμερικανικής ελπίζομεν όμως και πιστεύομεν ότι δεν πρέπει να επηρεασθή δυσμενώς εφ' όσον αγωνιζόμεθα διά τα ίδια ιδανικά.

ΕΡ: Τι στάσιν θα τηρήση ο Κυπριακός Λαός εις περίπτωσιν διεθνούς συρράξεως;

ΑΠ: Ως τμήμα του ελληνικού Λαού ο Κυπριακός Λαός θα τηρήση οίαν στάσιν και ο Ελληνικός είναι δε

γνωστή και παρέλκει να είπωμεν ποία θα είναι αύτη.

ΕΡ: Μετά τα τελευταία περιοριστικά μέτρα του κυβερνήτου της Κύπρου η κατάσταση εις την νήσον εβελτιώθη η χειροτέρευσε;

ΑΠ: Η κατάσταση είναι η ίδια. Αλλωστε δεν ενδιαφέρει η βελτίωσις ή η χειροτέρευσις της μεταχειρίσεως. Το μόνον που ζητούμεν είναι η Ένωσις.

ΕΡ: Τι έχετε να πήτε διά την στρατηγικήν σημασίαν της Κύπρου;

ΑΠ: Δεν μας αφορά το θέμα ούτε και έχομεν αρμοδιότητα να το συζητήσωμεν. Η εντολή μας είναι να ζητήσωμεν την Ένωσιν. Αλλωστε η αγγλική Κυβέρνησις εις ουδεμίαν των απαντήσεων της ανεφέρθη εις στρατηγικήν αξίαν της νήσου. Το θέμα τούτο συνεζητήθη εις τον τύπον, κυρίως από στρατιωτικούς. Οι Κύπριοι, όμως όπως και όλοι ελεύθεροι άνθρωποι, πιστεύουν ότι η στρατιωτική σημασία της νήσου δεν δύναται να είναι επιχείρημα διά την στέρησιν της ελευθερίας των. Το ζήτημα τούτο αφορά τας δύο κυβερνήσεις. Αν επέλθη μία επαφή μεταξύ των πιστεύομεν ότι θα ευρεθή λύσις κατοχυρούσα τα συμφέροντα ασφαλείας εις την Μεσόγειον.

ΕΡ: Μα η στρατηγικότης της Κύπρου αφορά τη Μ. Βρετανίαν, πως θ' αναμιχθή η Ελλάς;

ΑΠ: Μία επαφή, ως άνω, θα εύρη λύσιν ικανοποιούσαν και την Κύπρον και τα στρατηγικά συμφέροντα της Μ. Βρετανίας, ημείς ζητούμεν απλώς την Ένωσιν. Όταν αύτη επιτευχθή η μάλλον όταν δοθή η ευνοϊκή απάντησις δι' αυτήν, είναι ζήτημα των δύο κυβερνήσεων να εύρουν την λύσιν η οποία να κατοχυρώνη τη ασφάλειαν.

ΕΡ: Η ένωσις δεν θα διετάρασσε τας ελληνοτουρκικάς σχέσεις;

ΑΠ: Οχι. Διότι σύμφωνα με τας αρχάς της αυτοδιαθέσεως, η μειοψηφία δέον να υποτάσσεται εις την πλειοψηφίαν και οι Τούρκοι αποτελούν μόλις το **18%** του πληθυσμού της νήσου. Αλλωστε με την ένωσιν οι Τούρκοι της Κύπρου θα περάσουν καλύτερα ως συνέβη εις την δυτικήν Θράκην και τα Δωδεκάνησα. Τα

παράπονα των Τούρκων τα υποκινεί η αγγλική διπλωματία διά να φέρη προσκόμματα εις την Ενωσιν.

ΕΡ: Θεωρείτε τας αντιδράσεις των Τούρκων οφειλομένας εις αγγλικόν δάκτυλον;

ΑΠ: Υποθέτομεν. Διότι με τους Τούρκους της Κύπρου πάντοτε επερνούσαμεν και περνούμεν άριστα, ώστε δεν θα εξεγείροντο αν δεν υποκινούντο έξωθεν και δη εξ Αγκύρας.

ΕΡ: Ο Κυπριακός λαός είναι εν γνώσει των οικονομικών συνθηκών της Ελλάδος και έχει υπ' όψιν του το πρόβλημα που θ' αντιμετωπίση μετά την Ενωσιν;

ΑΠ: Είναι εν πλήρει γνώσει των συνθηκών, πιστεύομεν ότι με την Ελλάδα θα περάση καλύτερα και απ' αυτής της πλευράς, της οικονομικής. Αλλά και αν ακόμη θα περνούσε χειρότερα θα προτιμούσε διότι η Ελλάς είναι μητέρα του, ενώ η Αγγλία μητριά του. Ερωτώμεν όμως και ημείς: Γνωρίζετε την αθλίαν οικονομικήν κατάστασιν του Κυπριακού λαού;

ΕΡ: Πώς είναι εις την Κύπρον το ισοζύγιον εισαγωγών και εξαγωγών;

ΑΠ: Η Κύπρος λόγω του ότι δεν εγνώρισε πόλεμον και επειδή επώλησε κατά την διάρκειαν αυτού ακριβώτερα τα προϊόντα της, είδε να εισρέη εις αυτήν πλούτος. Λόγω όμως της βρετανικής οικονομικής πολιτικής, ο πλούτος ούτος διέρρευσεν εκ της νήσου προς την Αγγλίαν και ούτω αύτη περιήλθεν εις αθλίαν οικονομικήν κατάστασιν. Από του **1946** και εφεξής το εμπορικόν ισοζύγιον είναι πάντοτε παθητικόν.

ΕΡ: Η οικονομική κατάστασις εβελτιούτο με την Ενωσιν;

ΑΠ: Η Ελληνική και η Κυπριακή Οικονομία συμπληρούν αλλήλας. Οι Ελληνες παραγωγοί ευρίσκουν εδώ πλήρη προστασίαν, εξασφάλισιν, αγορών προς τοποθέτησιν των προϊόντων των κλπ. Εν Κύπρω οι παραγωγοί είναι εγκαταλελειμμένοι τινές δε τούτων κατεστράφησαν, ως οι αμπελουργοί λόγω ελλείψεως πάσης κριτικής μερίμνης. Η οικονομική όμως αύτη συζήτησις παρέλκει διότι ημείς θέτομεν το

Κυπριακόν ζήτημα επί εθνικής ιδεολογικής βάσεως.

ΕΡ: Εις προηγουμένους πολέμους η Αγγλία εχρησιμοποίησεν Ελληνικούς λιμένας δια πολεμικούς σκοπούς. Θα ήτο δύσκολον να χρησιμοποιήση μελλοντικώς και την Κύπρον μετά την Ενωσιν;

ΑΠ: Καθόλου. Ουδεμία Ελληνική αντίρρησις θα υπήρχεν υπ' αυτό δε το πνεύμα ωμίλησε προ διετίας ο Βασιλεύς Παύλος εις την συνέντευξιν του προς τους "Τάϊμς" της Νέας Υόρκης.

ΕΡ: Τι σχέδια επισκέψεων έχετε διά την Αγγλίαν;

ΑΠ: Θα ζητήσωμεν εν πρώτοις ακρόασιν από τον υπουργόν των Αποικιών εις τον οποίον θα προσφέρωμεν τους τόμους του δημοψηφίσματος, θα έλθωμεν επίσης εις επαφήν με το αγγλικόν κοινοβούλιον εις το οποίον θα έχη ήδη αποταθή αν δεν απειτάθη ήδη η ελληνική Βουλή. Επίσης θα επικοινωνήσωμεν μετ' εκπροσώπων του τύπου και διαφωτίσωμεν την Βρετανικήν κοινήν γνώμην. Πιστεύομεν ότι η Αγγλία με τας φιλελευθέρας και πολιτιστικάς παραδόσεις της, δεν θα θελήση να κηλιδώση το όνομά της αρνούμενη ελευθερίαν και ένα πολιτισμένον λαόν.

ΕΡ: Αν λυθή το ζήτημα σας εις το Λονδίνον θα μεταβήτε παραιτέρω;

ΑΠ: Αν λυθή το ζήτημα ευνοϊκώς διά της Ενώσεως, όχι βεβαίως.